

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyedévre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petisor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lap szerkesztőségéhez (IV. Lövész-utca 13. sz.) kérjük küldeni.

Budapest, 1884.

47. szám.

November 20.

Az Urnak egy nap mint egy ezredév.

Müller Farkas legendája. *)

A zárdakert legtávolabb helyén
Merengve jár egy ifjú barát.
Az öröklét felől töprenkedik
S kutatja Isten mélységes szavát.

Olvassa, mit az Apostol beszél:
»Az Urnak egy nap mint egy ezredév,
És ezredév mint egy nap Ő neki.« —
De mindhiába gyötri a fejét.

S kételkedve így, erdőbe tévelyeg,
Magán kívül lesz, hogy se hall, se lát.
S imára kondul ime a harang,
Jelezve a déleesti vesperát.

A kertajtóhoz futva érkezik.
Egy ismeretlen nyit kaput neki.
Meghökken... a templom már fényben áll,
A szent zsolozsmát kezdik zengeni.

Székét keresve, a szentélybe lép,
De mily csoda! benn' más foglal helyet,
Átnézi a barátok seregét,
Akiiket lát, mind ismeretlenek.

A bámulót megbámulják viszont.
»Mi a neved? Mit kívánsz?« kérdezik.
Megmondja s ajkról ajkra zeng a szó:
»Három századja kit sem hívtak így.

E név utolsó hordozója, egy
Kételkedő, az erdőn elveszett.
Másnak tehát nem adták a nevét.« —
Ő hallja a szót s majd kövé mered.

*) Müller Farkas orvos volt és 1816-ban született a Rajna mentén, 1873-ban halt meg. Jéles elbeszélő költő, különösen idylljei kedvesek. Prózái beszélyei és regényei is sikerültek.

Míg ők viszik a zárdakrónikát,
Megmondja az apátot és időt.
Isten csodája felderül: ez ő,
Ki eltűnt három századév előtt!

Hah mily megfejtés! ő halálra vál,
Haja őszül, leroskad hirtelen.
S halódva inti a testvéreket:
»Isten fölötté áll időn, helyen!

Mit Ő beföd, csak csoda tárja fel,
Okuljatok, hogy nem kell kétlenni.
Az Urnak egy nap mint egy ezredév,
És ezredév mint egy nap Ő neki!«

Szulik József.

Szendy kisasszony.

— Beszély. —

I.

Egyike vagyok a szegény nők hadseregének. Némelyek talán azt mondanák: a szegény nők »nemes« hadseregének. De én e jelzõt elhagyom, mert nagyon érzem, hogy reám nem alkalmazható. Mindig szegény teremtés voltam, ki könnyen megijedek, könnyen bátorságomat veszttem, minden kellemetlenségre kislelkű leszek, s ilyenkor felfohászkodom, hogy miért is vannak szegény nők e világon, ahol reájok nem igen van szükség.

Erélyes nővérem azt szokta mondani, hogy minden nő számára találkozik munkatér, csak legyen benne elég bátorság komolyan utána nézni; ő nem tudja, mi a bátortalanság, mi a csüggedés. Mindig el van foglalva családjával és tetterős férjével; csekély eszközökkel kell megelégednie; de mindig mellette áll segíteni kész férje, míg én magam valék s csak magamra támaszkodhatám.

Társalkodónő — valóságban eseléd — voltam egy öreg hölgy mellett, ki nem akarta elhinni, hogy teszek, amennyit tehetek, s folyton nagyobb gyorsaságot, több erő kifejtést követelt tőlem. Oh, mily kínos helyzet az,

ha nem tudunk megfelelni azok várakozásának, kiknek kenyerét eszszük! Ez a kínos érzés, úgy hiszem, néha talán szórakozottá, ügyetlenné tett. Végre az öreg aszszony meghalt; még halálos ágyán is panaszkodott ellenem. Ismét otthon nélkül, s mondanom sem kell, pénz szükében voltam. Meghúztam magamat nővérem házában, ahol szükség nem volt reám.

Elmentem több tudakozódó intézetbe, s elkövettem mindent, hogy megfelelő foglalkozáshoz jussak. Midőn egy alkalommal szobáskámban zokogtam, hogy helyhez nem tudok jutni, nővérem kezében hirlappal lépett be hozzám.

— Luíza, szóla, igazán neked való helyet tudok. Halljad csak: »Társalkodóné kívántatik vidékre egy csendes hölgy mellé. Az ajánlkozó tudjon meglehetősen zongorázni és értelmesen fölolvadni. Az ajánlkozók Szendy urhölgyhöz forduljanak, Csendfalvára, Nógrád megyében.«

— Ez pompás lenne! válaszolám; de nincs semmi reményem a hely elnyeréséhez; hányan lesznek, kik érte folyamodnak!

— Téged igazán ez a gyógyíthatlan csüggedés tesz szerencsétlenné, mondá nővérem türelmetlenül. Hogyan jutnál valaha szerencséhez, mikor nincs hozzá semmi bizalmad? Most ülj le mindjárt, s irj, kedves, levelet; lássa az az urhölgy, hogy egész szívvvel kívánczol hozzá.

Azt kell gondolnom, hogy melegen föltártam szívemet, mert Szendy urhölgytől igazán szívélyes választ kaptam, melyben reményét fejezte ki, hogy várakozásának meg fogok felelni. Azt írta, nem jó le Budapestre, hogy lásson, ideje most nem engedi; hanem mielőtt végleg lekötöm magamat, jöjjenek egyelőre egy hónapra, az alatt mindketten látni fogjuk, megfelelnünk-e egymásnak. Nagyon kielégítő fizetést ígért. Már legközelebbi hétfőn vár.

Dobbanó szívvvel, égő arcczal rohantam nővéremhez.

— Ugy-e sikerült? szólt a megelégedés mosolyával. »Mindig remélj!« legyen jelszavad, s meglátod, hogy boldog leszel.

— Igen, remélem, hogy boldog leszek, mondám, s komolyan föltettem magamban, hogy ezután nem fogok oly könnyen csüggedni.

Szendy urhölgy megküldé a vasuti menet-rendet, s kijelölé az időt, melyben várni fog. Ohajtásához szabtam magamat, s egy szép tavaszi délután regényes falunhoz értem. Alig léptem ki a vasuti kocsiból, egy szolgáló podgyászomat vette át, s azt mondá, hogy Szendy urhölgy fogatával vár reám tul az állomás épületén. Ugy volt. Üde, kedves alak volt, s oly megnyerő hangot, mint az övé volt, talán még soha nem hallottam.

— Nagyon örvendek, hogy láthatom, szóla; remélem, kellemes utazása volt.

Egyszerre megszerettem.

Az inas fölrakta podgyászomat s megindultunk. A pónik vigan emelték föl fejüket, majd azokat összedugák, mintha susogták volna egymásnak, mily szép itt! Oly boldognak éreztem magamat, hogy alig tudtam örömkönyeimet visszatartani.

A mellettem ülő szeretetreméltó hölgy, a zöldelő fák, a tiszta kék ég, az enyhe, meleg lég, az illatos

mezei virágok, az ünnepélyes csend, a madarak vidám csicsérgése, — minden, minden oly öröme hargolt, hogy érkezésem első perceit maig sem tudom feledni.

— Ön szereti a vidéket? kérdé az urhölgy.

— Nagyon! válaszolám.

— Akkor megegyezünk, mert én egész éven át itt tartózkodom. Otthon ülő madár vagyok, s irtózom a barátságatlan helyektől.

— Ugy vagyok én is!

— Itt van a mi fészünk; a halom mögül felmerülő házra mutatva. Remélem, ön meg fogja e helyet szeretni.

— Oh igen, mondám, itt minden olyan kedves. Nekem soha sem volt ily szép otthonom.

— Magam is azt mondom, hogy kedves. Szeretem házamat és a vidéket, szinte büszke vagyok reájok. Ez az én királyságom. Az egész világon e kívül semmim sincs, mit magaménak mondhatnék; rokonom is csak egy van, az is távoli rokonság.

Meglepetve, szomorúan néztem reá.

— Látja tehát, folytatá szeretetteljesen, nékem szükségem van arra, hogy társalkodónóm egyszersmind barátóm legyen.

Midőn megérkeztünk, Szendy urhölgy megmutatá szobámat.

— Közvetlen szomszédok leszünk; mondá. Ha látogatók jönnek, azokat az épület tulsó oldalán helyezem el. Nem fél ön a rablóktól? kérdé. A városi kisasszonyok rendszeren félnek.

Rettenetesen megijedtem, s ezt kétségtelenül arczomon meg lehetett látni, mert így folytatá:

— Egészen nyugodt lehet; itt még soha sem történt rablás. Azonban, ha olyan zajt hall, amely miatt nyugtalan, jöjjön hozzám; én nem szoktam megijedni.

— Nagyságod oly kegyes!

— Midőn láttam, hogy ön bámulva tekint körül a vidéken, azt gondolám, hogy ez a magány kissé ijesztőleg hat önre; de van itt több ház is. Nem szeretném, ha ön ellenszenvet érezne e hely iránt, mert kívánnám, hogy jól érezzük magunkat együtt. Küldjek be önhöz egy findzsa théát vagy szivesebben lejön az ebédlőbe?

— Le fogok menni, válaszolám, s Szendy kisasszony barátságos mosolylyal távozott.

Kévéssel utóbb együtt uzsonnázunk egy kis teremben, ahol minden rendkívül tiszta, csinos volt. Szendy urhölgy elmondá, hogy e házban tölté egész életét; hogy azt édes atyja maga számára építteté; hogy anyja már régen meghalt, atyja pedig tíz év előtt; s hogy halála óta ő itt egyedül lakik, környezete csupán egy társalkodónóból és a cselédekből áll.

Az utolsó társalkodóné, ki hat évig volt nála, nem rég férjhez ment a tanítóhoz. Reméli, hogy a derék tanító nem sokára a városban fog alkalmazást kapni, mert itt egy család számára kevés a jövedelem. S így folytatta, míg én szinte elbűvölve hallgattam s az ablakon át bámultam a gyönyörű vidéket.

Aztán órájára tekintve, mondá:

— Pont hat órakor ebédelünk; így szokta atyám, s az ő szokását megtartom én is. Ön azt fogja tapasztalni, hogy nagyon conservatív vagyok.

(Folytatása következik.)

Nem látott engem . . . .

Nem látott engem sirni még de senki,
Ne is lássák meg soha könyemet.
Hisz' az emberszív úgy sem tud szeretni,
Mecsalsz, kigúnyol avagy elfeled.
Nem érti meg a szívnek bús keservét
Amely a multnak romjain zokog.
Nem a lemondás titkos küzdelemjét,
Habár a seb már mélyre is hatott.

Ne is tudják meg soha szenvedésim,
Ne lássák meg a könyvet a szemem.
Legyen derült és büszke ez a homlok,
Mely annyit küzdött már az életen, —
Mint zöldel a tölgy büszke koronája,
Bár keblében a kinnak férge rág.
Legyen nyugodt, miként a néma tenger,
Legyőzve, küzdve bősüült viharát.

Hisz' van kinek el-el rebejsem olykor,
Mi tépi szívem s mért fáj e kebel.
Aki megérti s nem üz el magától,
Ha könyt hullatva hozzá esdekel.
Hozzád jövök oh! édes Isten-ember,
Ha szívem lelke itt úgy fáj nagyon,
S lehullva a keresztnek szent tövénel
Hosszan soká sirok s imádkozom!

Gyürky Ödön.

A papirzaeszkó.

— Elbeszélés. —

A főváros közelében történt, egyikében azon népes és gyorsan emelkedő új helységeknek, melyekben hivatalnokok, iparosok s egyéb oly foglalkozású egyének, kik nincsenek éjjel-nappal a fővároshoz kötve, otthont alapítottak maguknak, s hol a szegény iparos csinos házacskája mellett díszesebb villák is büszkélkednek. A reggeli nap vidáman sütött a kis piacra, melyet szemtelen verebek egész serege lepott el, egymás közt veszekedve a porban talált kukoricza vagy buzaszemek felett; a szakácsnők és gazdasszonyok a kapuk előtt tereferéltek, míg mások a zöldségáros kofával vitatkoztak. A néhány kis boltot, melyekkel helységünk díszesedik, tulajdonosaik kezdték lassankint kinyitni s kirakataikat rendezni. Az egyik kereskedő már mindent helyére tett s boltja ajtajában állva, összetett karokkal nézte kevésbé szorgalmas szomszédait. Fiatal ember volt, értelmes arccal és élénk mozdulatokkal; boltja felett a czégre aranyos betűkkel ez volt írva: »Gyarmatárunk.«

Ez a fűszerkereskedő, mert hát így kell őt neveznünk, csak rövid idő óta telepedett le a faluban. Erről mindenki meggyőződhetett, ki a kirakatba kitett áruk új voltát, az állványok és fiókok friss festését s általán a kis bolt érintetlen tisztaságát figyelmeztette. A boltja előtt elmenők közül is alig köszöntötte valaki, jellelül annak, hogy ismerősei itt még nem voltak, és senki sem állott meg, hogy szokás szerint megkérdezze, hogyan töltötte az éjet.

Szőke György, így hívták a mi fiatal fűszerkereskedőnket, arra talán könnyebben elhatározta volna

magát, hogy ne kelljen számot adnia a szomszédoknak a maga egészségéről vagy arról, hogy miként aludt, de boltjának magányába már nehezebben tudott belenyugodni. A boltajtóféhez támaszkodva, nyugtalanul járta szeméit a piacon s minden embert elmenni látott boltja előtt, anélkül, hogy valakinek eszébe jutott volna megállani. Belefáradva a várakozásba, éppen be akart menni, amint valaki hirtelen megragadta a karját; visszafordult s egy régi ismerősével állott szemben, kivel együtt inaskodott volt mint tanuló s kit már több év óta nem látott.

Vigh Pista gavallérosan volt öltözve, ha annak lehet nevezni a félrevágott magas tetejű kalapot, kifogástalan inggallért és manchetteket, rövid színes kabátot és nadrágot, hozzá egy ezüst gombos rövid botot, melylyel Vigh Pista folytonosan hadonászott. Ámbár soha sem volt közte és Szőke György közt bensőbb és szorosabb viszony, az utóbbi, kit a magány a közlékenységre előkészített, tárt karokkal fogadta őt. Kényszerítette, hogy menjen vele a bolt mögötti szobába, míg a fiatal segéd, kit maga mellé fogadott, az üzletben őt helyettesítette.

— Nos, mond neki Vigh Pista, midőn leültek, te neked hát van üzleted, öregem! s amint veszem észre, mindenki meg van vele elégedve; mert az egész helységben, melyet már bebarangoltam, a te fűszeres boltod a legfényesebb.

— Tekintve azt, hogy az egyetlen, jegyzé meg Szőke.

— Tehát ez a hely valóságos Kalifornia reád nézve?

— Attól tartok, hogy Kalifornia helyett azon az uton vagyok, mely a szegények házába vezet.

— Hogyan?

— Egyszerűen azon okból, hogy nem árulok semmit. Már egy hónapjánál több, hogy üzletemet megnyitottam s fűszereimből úgy szólván még semmit sem adtam el.

— Ah! a patvarba! hát itt nem fogyasztanak az emberek semmit!

— Ellenkezőleg, igen sokat: van itt több vendéglőnk, kávéházunk, nem is említve a polgári házakat; de valamennyien a fővárosból látják el magukat.

— Ajánld föl nekik szolgálataidat.

— Azt hiszed, hogy ez nem jutott talán eszembe? A válasz az volt, hogy már ellátták magukat a szükségességekkel, majd meglátják később! Itt, amint látod, mindennel várakoznak, előbb ismerni akarják az embereket; a vevőkre nekünk úgy kell várunk, mint a csemetére várakozunk, míg gyümölcsfa lesz belőle.

— S ez nehezen megy neked, ki megszoktad mindent gözzel végezni, mond Vigh Pista nevetve; emlékszem, mikor együtt voltunk az öreg Burgernél, te mindig meg akartál érkezni, mielőtt elindultál volna. Igaz, hogy el ne feleljem, remélem, hogy az öreg Burger hitelt nyitott neked?

— Legalább számítottam reá, azon jó emlékeknél fogva, melyeket házában magam után hagytam és azon szolgálati ajánlatok után, melyeket nekem Burger tett, mondá kissé keseredetten Szőke; midőn be akartam magam rendezni, elmentem Fiumébe tanácsot kérni

Burger urtól, ki nekem akkor ismételte ígéreteit. Ezen ígéretetek folytán ide jöttem, azon biztos hitben, hogy háza előlegezni fog nekem árukat; de ime, már egy hónapja mult, hogy kértem tőle egy szállítmányt s nem kaptam mai napig semmi választ. Ugy látszik, hogy régi gazdám meggondolva magát, jobban találta nem segíteni rajtam.

— Ismert régi eljárás; mond Vigh Pista, szivarra gyujtva. Az ígéretetek, kedves barátom, hasonlítanak a színházi lakomákhoz; távolról azt hinné az ember, hogy pompás sült kappanok és nyulpástétomok vannak a tányéron, s ha közelebről megtekinti, akkor látja, hogy mindez csak festett papírgyurma. De legyünk őszinték pajtás, ugy-e nem csupán Burger ígéretei birtak rá, hogy itt letelepedjél? Ha emlékeztem nem csal — neked volt itt egy ismerős családod, mely egy csinos leánygyal dícselkedett s akit te nőül venni óhajtottál.

— Dara Juliska.

— Igen, igen, Dara Juliska, akihez te névnapj verseket írogattál, a mi ifjuságunk virágzó napjaiban . . . Nos, hát az ígéretet megtartják-e? Készítik már a menyasszony hozományát? Nem kell még esküvői meghívókat nyomtatni?

— Kérdezd a családtól, miután ismered azt, felele Szöke ingerülten; ami engem illet, én nem felelhetek semmit.

— Miért, kedves öcsém?

— Azért, mert sem nem utasítottak vissza, sem nem fogadtak el, s időre van szükségök, hogy elhatározzák magukat.

Vigh hahotára fakadt.

— Kedves barátom, te itt határozottan ideiglenes kormányzat alatt élsz! kiálta föl; boldogság, hitel, vagyon, szerenese, mind határos időre van halasztva s a határos idő nem érkezik meg soha. Ah! de hogyan fogsz te ezekből az elnapolásokból kibontakozni, te aki mindig azt szeretted volna, hogy a másnap reggel már az előtt való este érkezétek meg?

— Hogyan? ismétlé Szöke, hát nem látod? Kétségbeesem, gyötröm keblemet s agyamat. Tűrelmem is kezd már fogyatkozni s egy napon szépen bucsut veszek tüzletemtől, eladom valakinek.

— Ah, mond Vigh, tekintetét barátjára szegezve, hát már idejutottunk? Nos, ha te csakugyan nem akarsz papírzaeskókat csinálni s vágott czukrot mérni, én tudnék neked valamit ajánlani.

— S mi lenne az? kérdé Szöke, csillogó szemekkel.

— Egyszerűen az, hogy teljes gőzerővel hajtott vasuti kocsin menj a szerenese elé, ahelyett, hogy taligán menj érte, mely elé egy gebe van fogva. Azonban nagyon unalmas és hosszú lenne éhgyomorral magyarázni ki magamat; reggelizzünk s mikorára megittuk a kávé, mindent fogsz tudni.

A fiatal fűszerkereskedő reggelit hozatott a szomszéd vendéglőből, s hozzáült Vigh Pistával, ki étvágyát előbb kielégítvén, közölte barátjával tervét. Beleunva több mesterség kísérletébe, melyekben atyai örökségének nagy részét elverte, a volt fűszerkereskedő tanoncz egy társasághoz szegődött, mely avégre alakult, hogy aranyat menjen keresni Kaliforniába. Több kivándorló néhány nap mulva San Franciscóba volt indulandó

egy mérnökkel, munkásokkal s elegendő eszközökkel, melyek az aranykereséshez szükségesek. A legmérsékeltebb számítások szerint, három év alatt valamennyinek meg kell gazdagodnia.

Vigh Pista, ki könyv nélkül tudta az ő californiai regényét, elbeszélte mindent Szökének, amit életében olvasott vagy hallott. Az arany-poron kívül, melyet lapáttal szednek, az új Eldorado még ezer más módot nyujt a meggazdagodásra. A kovácsok és az asztalosok negyven forintot keresnek naponként; a borbélyok egy dolláron vagyis két forinton alul nem borotváltnak; a legügyletebb szolga kétezer tallér évi bért kap; a kereskedők minden este több száz forintra menő tiszta haszonnal zárják le számláikat; szóval ezen boldog országban éppen ugy kell az embernek fáradnia, hogy milliommossá ne legyen, mint bárhol másutt, hogy azzá legyen.

A jövődöbeli californiainak elbeszélései föltűztek a fiatal fűszerkereskedő képzelődését, ki mindig szerette a gyorsan bevégzett feladatokat. Saját tüzletét, mely oly lassan indul virágzásnak s még siker esetében is oly kevés eredményt ígér, összehasonlította azon diadalmas sikerekkel, melyekről Vigh beszélt neki. Mennél több részletet és adomát sorolt ez fel, annál jobban kezdte Szöke gyűlölni saját helyzetét. Végre bosszankodván, hogy nem lehet részes ily csodálatos vállalatban, félbeszakította az elbeszélést.

(Vége következik.)

TÁRCSA.

Egy rajongó.

A tizenhatodik század eleje ismeretes arról a harcokról, amelyet az ugynevezett szabadon gondolkozók kezdettek a régi eszmék és intézmények ellen. Akkor jutott szerep Leydeni Jánosnak, Zwinglinek, Luthernek, Calvinus Jánosnak, Hutten Ulriknek, akik valamennyien a humanisták iskolájából kerültek elő, hogy ujjaalkossák az egész emberi társadalmat. Volt akkor valami a levegőben, akaratlan, váratlan megszülte azokat a reformátorokat, akikről, ha a társadalom történetének buvára pusztán végezeljüket veszi bonczkés alá, nem lehet megtagadni egy-egy társadalmi reformtörekvést, — de akik valamennyien épen ugy saját egyéni szenvedélyeiknek, mint a sorsnak játékszereivé váltak. Háj a siker csalhatlan ismertető jele az önmagával és céljaival tisztában levő jellemeknek, akkor lehetetlen el nem itélni a tizenötödik és következő századok humanistáit. Nagy ész, sok tudomány s melléje ingatag jellem soha sem lehet hivatva, hogy a társadalmat ujjaalkossa. Rotterdami Erasmus a mívelt világ legelső fejedelmeivel állott levelezésben és valóságos portentumnak tartották a tudományos világban. — magán élete és jelleme ellenben a legenyhébb bírálatot sem állja ki. Béza, Calvin János utóda Genfben botrányosan feslett életet élt és Luthert halálosan gyűlölte. Két dialogust irt ellene egészen Luther irányában; az első volt: »A hus-zabálásról«, — a másik: »A vitatkozó számár« című. Bockelsohn János a leydeni proféta szabad rablást és nöközösséget hirdetett s követte tanait, az általa alapított »istenállam« központjában Leydenben olyan vérfürdőt rendezvén, amely mellett a Bertalan-éji vérengzés is eltörpül. Münzer Tamás nem tollal, hanem tüzrel és vassal hirdette ígét. Zwingli Ulrik nem égette meg ellenfeleit, mint Calvin az ő vetélytársát, Server Mihályt, hanem kardéltre hányatta. Senki sem fogja tagadhatni,

hogy a fanatikus anabaptisták tanaiban nem rajongás, hanem eszevesztettség, őrültség nyilvánult, s hogy az ellenök hozott rövid törvényczikkely »qui iterum mergit, ipse mergatur» nem az emberi társadalom reformátorai, hanem annak legveszélyesebb felforgatói ellen volt intézve. Valamennyinél az egyén szenvedélye, a hirtű, önhaszon és zsarnoki önkény szerepel. A valódi reformátorok Savonarola jellemével bírnak és osztják annak sorsát.

Valami jobbat, helyesebbet találni a meglévőnél, s azt érvényre emelni nyugalmas fejlődés útján, ez nemcsak nem ellenkezik az anyaszentegyház rendeltetésével, sőt annak feladata. Egyrészt hamisítlanul fentartani, megőrizni a ki nyilatkoztatás tanait, másrészt mindent felhasználni, fejleszteni, ami az emberi társadalom szellemi és anyagi javára szolgál. A későbbi századok reformátorai már szelidebbek, de amennyiben a keresztény társadalmi alap megtámadásában részök van, nem kevésbé bűnösök, mint az előző korok rajongói. Ezekhez szegődik az együgyűség, korlátolt elme, tudatlanság és vakhit. Zinsendorf herrnhutterjei még fanatismusuk mellett is ártatlan emberek: nem úgy a szombatosok és nazárenusok sektái, — akiknél a hitalap egy társadalmellenes szomorú tévedés még szomorúbb eredményekkel; a nazárenus például kitorli kötelmei közül a legszentebbek egyikét, a haza szeretetét és védelmét.

A vallási hóbortok egyik disz példánya volt Kuhlmann Quirinus a tizenhetedik század közepén. Ezen eddig kevésbé ismert reformátor rövid rajza vessen világot társaira. Boroszlóban született 1651-ben. Amint felesperedett, lantot vőn kezébe s beállott — wasser-poetának, — amint Martin Opicz von Boberfeld iskolájának hőseit nevezték. Irt epigrammákat, sonetteket, de különös előszeretettel irta ugynevezett »sir-verseit.« A sors szele elvezette Jenába, ahol Böhme Jákó, görliczi vargának mystikus könyvét olvasgatván, egyszerre szokatlan fény támadt eddig sötét agyában és kezdé elhinni magáról, hogy ő egy folyton világító lángoló golyóbis, és semmivel sem kevesebb, mint a Szent-Lélek apostola. Volt akkor Leydenben egy elhíresült reformátor, Roth János, aki szentül hitte magáról, hogy ő új messiási birodalom prófétája. Kuhlmann Quirinus felkereste e jeles kollegáját azon czélból, hogy talán ketten együtt közös firma alatt hamarabb zöld ágra jutnak. A hollandi mystikus prófeta azonban csakhamar felmondta a kollégaságot. Rövid uton tudott a veszélyes versenytáron és így Kuhlmann Quirinusnak nem maradt más hátra, mint hogy saját szakállára alapítsa meg az új társadalmat, elnevezvén azt — Jézus-monarchiájának, másnéven »Kuhlmann«-ságnak.

Bármily eszevesztett, dőre volt is Kuhlmann tana és személye, — legottan akadtak követői. Birta minden reformatornak azt a jeles adományát, hogy a nyomasztó erkölcsi és társadalmi törvényeket felbontotta, hízelt a nép alsóbb szenvedélyeinek s hirdette a tant, hogy minden embernek csak magamaga iránt vannak kötelességei. Nagy utazásokat tőn, — rakásra irta a badarabbnál badarabb könyveket, valamennyit saját széphangzása nevével nevezvén el. A »Kuhl-pszalter«, a »Kuhl-jubel«-nek mindig akadtak moecenásai, kiadói. A tan szerint az egész mivel világnak nem leendett más feladása, mint a »Kuhlmannságot« elfogadni és Kuhlmann Quirinust prófétának elismerni. A rajongó bejárta Hollandiát, Angliát, Franciaországot, Olaszországot, egész Keletet.

Erősen hirdette, hogy tanának két legveszélyesebb ellensége a — katholicismus és az izlam. A pápa csökönys azért, mert nagyon hisz, a szultán pedig makaes, mert semmit sem hisz. Kuhlmann Quirin annyira meggyőződve volt tanainak igaz és helyes voltáról, hogy személyesen ment Rómába a pápához, hogy őt

tanainak megnyerje. A pápa mosolygott a szegény rajongón s minthogy nem ért éppen rá tanai fölött vitába bocsátkozni, szeliden elbocsátá magától. A megsértett prófeta bosszút esküdött s Rómából egyenesen Konstantinápolyba tartott, hogy ott a szultánt győzze meg az egyedül üdvözítő Kuhlmannságról. A szultánnak azonban már lévén prófétája Muhammed személyében, mikorra megérté, hogy Kuhlmann Quirin nem kevesebbet kíván, mint Muhammed kifüstölését az izlam vallásból, elhagyta türelme és kegyelmesen elrendelte a tolaokodó új prófeta — karóba huzatását. A rajongó csak nagy veszélyek között menekülhetett meg a mozlimok elől s minthogy Oroszország legközelebb esett, oda sietett szerencsét próbálni. Az orosz pápának ugysem kell sem a pápa, sem a szultán, azután türelmes atyafiak is, — tehát épen alkalmasak arra, hogy Kuhlmann Quirin révén üdvözüljenek. Hanem épen itt csalódott legkeservebben a jámbor prófeta. A moskai patriarcha egyszerien elfogatta őt és Nordermann Konrad nevű hű diakonusával 1689-ben octóber 4-én Moszkvában elevenen megégettette.

A Kuhlmann-ság ugyan eleitől végig egy szörnyű ostobaság volt, — de azért az őrült rajongót vértanunak tisztelték követői. S nem régen Jenában egy igen komoly és tudós gyülekezetben szó volt arról, — nem kellene-e Kuhlmann Quirinusnak — szobrot emelni?

Persze, hogy kell. Már miért ne kellene!

M. F.

RÖVID HIREK.

* **A király ajándéka.** A király Munkácsy Mihálynak Trefort miniszter által fejezte ki köszönetét a neki felajánlott albumért és a művésznak saját aláírásával ellátott arcképet küldte meg.

* **Koburg Fülöp herceg** a vacsi pusztán saját költségén díszes templomot építtetett, melyet Neszedva István püspök f. hó 8-ikán fényes segédlet mellett fölszentelt. Az ünnepélyen Koburg Fülöp herceg és neje Luiza herceggasszonyon kívül József főherceg ő fensége is jelen volt.

* **Miniszteri köszönet.** Supka Jeromos zirczi apátnak, amiért a tósk-beréndi r. kath. elemi iskolát saját költségén fölépíttette és a segédtanítói állomás díjazásához évenként 200 frttal járul, — dr. Kemény Kálmánnak, ki a ráczalmási községi elemi iskola részére egy 235 frtot érő harmoniumot, a tanítói árvaház javára pedig 10 frtot ajándékozott, a vallás- és közoktatásügyi miniszter köszönetét nyilvánította.

* **Meghívás.** A Szent-László-Társulat budapesti tagjai a társulat védszentjének, szent Erzsébetnek teljes bucsuval egybekötött ünnepét f. hó 23-ikán, az ünnep nyolczadára eső vasárnapon, a szent-Ferencz-rendiek belvárosi templomában, reggeli 8 órakor tartandó szent miseáldozattal fogják megülni, melyre a társulat t. cz. tagjai s minden rendű katolikus hívek tisztelettel meghivatnak. Az igazgató-választmány megbízásából Ágoston Antal titkár.

* **A budavári Mátyás templom** restaurálása gyors léptekkel halad előre s remélhető, hogy Budavár visszafoglalásának 200 éves fordulóján, 1886. szeptemberben teljesen készen lesz.

* **Nagybecsü ajándék.** Semsey Andor, a természettudományoknak nemcsak hazánkban, de az egész világon páratlan maeenása, aki a nemzeti muzeum ásványtárát s a földtani intézetet oly sok és becses gyűjteménnyel gazdagította, legújában néhai Fauser Károly volt fővárosi gyógyszerész rendkívül nagybecsü s különösen ritka magyarországi példányokban gazdag ásványgyű-

teményét az örökösöktől 17,500 frton megvette s az egészet a nemzeti muzeum ásványtárának ajándékozta.

* **Corvin-codex.** A hamburgi városi könyvtárban egy eddig ismeretlen Corvin-codexet fődöztek föl. A diszes pergament-kézirat Tibullus, Propertius és Catullus műveit tartalmazza és 164 levélből áll. A fölfedezés érdeme dr. Ister könyvtári igazgatóé, aki a codexet a »Centralblatt für Bibliothekswesen«-ben ismertette.

— **A Szent-László-Társulat XIX. rendes közgyűlését** f. évi november 27-én, délelőtti 10 órakor, Budapesten, a központi papnövelde dísztermében tartandja, melyre a társulat tagjai tisztelettel meghívotnak. A gyűlést az egyetemi templomban reggeli 9 órakor tartandó szent mise fogja megelőzni. Budapest, 1884. november 14. Ágoston Antal titkár.

* **Ganglbauer Coelestin** bécsi érseket a pápa ő Szentsége, bibornokká kinevezte. Ganglbauer jelenleg 67 éves s 1881. márczius 23-ikán neveztetett ki a király ő Felsége által Bécs érsek-jévé. Ugyanazon consistoriumban ő Szentsége még nyolcz más, összesen tehát kilencz bibornokot nevezett ki.

* **Brehm Alfréd,** az ismert természetbuvár, f. hó 11-én hosszasan szenvedés után, 56 éves korában meghalt. * **Svájczban,** a statisztikai hivatal főnöke, Kummer, kiszámította, hogy Ausztria-Magyarországnak a 2000-ik évben, ha a szaporodás az eddigi arányban történik, 70,090,508 lakosa lesz.

HASZNOS TUDNIVALÓK.

Mikor kell a földtrágyát (Compost) a rétekre hordani?

E kérdésre egy német gazda az »Oe. L. W. Blatte«-ban a következő választ adja: Hat év óta őszszel, október és november első felében, hordatom ki a trágyát s az eredménnyel igen meg vagyok elégedve. Az időjárás őszszel nem oly változó, hideg és meleg nem változnak oly gyorsan, mint tavasszal, a lég melegebb és nedvesebb, s ha eső nem esik is, mindig van harmat, mely a rövid napokon át alig szárad fel, így tehát a komposzt folyton elegendő nedvességet kap, melyre szüksége van, hogy teljes hatását érvényesítse. A föld és levegő meleg lévén, a fű rövid idő múlva benővi a komposztot, s tavasszal ujult erővel indul növésnek. Ezen eljárás mellett folytonosan jó termést kaptam, s többé nem is hagyok fel vele, s ajánlom mindenkinek, hogy saját maga próbálja meg, mert a gazdának mindent meg kell próbálni, hogy a legjobb utat követhesse.

Hintsünk hamut a méhkasok alá.

Tudjuk azt, hogy a viaszukacsz a kasok alatt levő hulladékokból él, és ha vagy idő vagy más ok miatt a kasok alját nem takaríthatjuk, úgy az mégis veszélyessé is válhat, mert — kivált népszegény kasoknál — az építmény közé veszi magát s a kukacszok elszaporodnak s a méheket lakjuk odahagyására is készítetik. E kellemetlen férgek elszaporodását legjobban megakadályozza a hamu, mit vékonyan a kasok alá kell hinteni. Ezen eljárás szükségte-lenné teszi a kas aljának gyakori seprését s a méhek háborgatását. A pille petéje a hamuban elvész, és ha az álcza mégis kikelne, akkor az táplálék hiányában szintén el fog pusztulni, mert a hamutól annyira irtózik, hogy a kasból minden takarítás nélkül kimászik és elvész. Szóval a hamu használata mellett soha nem lesz szipoly a méhesünkben. Kísértsék meg ezen eljárást, mert olcsó, s hatásos előnyét saját tapasztalásból tudom. (»Méh. Lap.«)

IRODALOM.

— **Magyar-német nyelvygyakorlati füzetek** azok számára, kik a magyar vagy német nyelvből, valamint e két nyelv irodalmában teljes jártasságot elérni óhajtanak. Irta Roder Adolf. Egy-egy füzet ára 50 kr.

E cím alatt jelent meg: a »Brieflicher Unterricht für das Selbststudium der ungarischen Sprache« cz. mű ismert szerzőjétől egy nagy gyakorlati becses bíró vállalat első füzeté. E füzet egymással szemben álló magyar és német szövegben felette érdekes párbeszédet tartalmaz, melyek a társadalmi élet és a két nemzet irodalmából merítvők. A füzet végét egy rövid érdekes szindarab képezi. A kéthasábos szöveg alatti tért nyelvtani jegyzetek foglalják el, s ez képezi az egész munkának a többi hasonló munka feletti előnyét. Németül tanulni akaró magyarok, kik a német nyelv előismereteit már bírják, e felette érdekes tanmódot nagy eredménnyel fogják használni, miért is a füzeteket különösen azoknak ajánljuk.

Megrendelések a szerzőhöz, Szombathelyre intézendők. Az ár postautalvánnyal beküldendő. Nagyobb megrendeléseknél megfelelő ármérséklet.

— **A római kath. egyházi szertartások értelmező kézikönyve** (Achaelogico-Liturgica) tanítóképezdek, gymnasiumok, real- és polgári tanodák számára, készíté Némethy Lajos. A főmagasságu bibornok-hercegprímás érsek jóvahagyásával és a nagyméltóságu püspöki-kar több tagjának ajánlásával. Negyedik kiadás 42 ábrával. Budapest, 1885. Lampel Róbert könyvkiadása (Wodianer.) Ára 84 kr.

A mű előszavában olvassuk azon ajánlatokat, melyeket ezen mű a főmagasságu hercegprímás és a nagyméltóságu püspöki kartól nyert, ezek között van főmgu Haynald Lajos kalocsa bibornok-érsek részéről nyert ajánlat is, melyet szösz szerint átveszünk. »Amely mű annyi egyházmegyei hatóság dícsérő és buzdító elismerésében részesült, s szerzőjének az egyházi irodalom terénjő hangzása neve van, bizton remélheti a legbővebb elterjedést, mihez a mennybeli áldást kívánjuk.« Mi ezzel tökéletesen egyetértünk s a művet a legmelegebben ajánljuk.

— Megjelent s beküldetett: 1. „**Az Athenaeum nagy képes naptára 1885-re.**“ Szerkeszti Concha Károly. Huszonhatodik évfolyam. A bő tartalmu, számos képpel illusztrált, diszes kiállítású, 263 és I—LXII lapra terjedő naptárnak bolti ára 1 frt.

2. **István bácsi naptára 1885-re.** Alapítá Mayer István, szerkeszti Kóhalmi K. tanár. 30. évfolyam. Kijadja a Franklin társulat. Számos illusztrációval, gazdag és változatos tartalommal. Kiállítása diszes. A gondnal szerkesztett naptár megfelel régi jó hírnevének. Ára?

— A „**Jó pásztor**“ című egyházsónoklati folyóirat 1884/85. évfolyamának I. füzeté megjelent s összesen tíz szent beszédet tartalmaz, névszerint Urjövét utáni I—IV. vasárnapokra egyet-egyet, Mária szeplőtlen fog. ünnepére kettőt, karácsonyra, szent István ünnepére, aprószentek napjára, karácsony utáni vasárnapra egyet-egyet.

— „**Magyar történelmi életrajzok**“ cím alatt a M. Történelmi Társulat és a M. Akadémia egyesülve kéthavi füzetekben megjelenő vállalatot indít meg, melynek 40—42 ivből álló I. kötetére 8 forintjával előfizetheti Méhner Vilmos könyvkiadónál, kit, mint ezen folyóirat egyedüli kereskedelmi képviselőjét, a mű közvetítésével a kiadók megbíztak. Az I. kötetben négy életrajz lesz. A mű kiállítása fényes fog lenni, száznál több illusztráció-

val. A szövegbe nyomott korhú rajzokon kívül színes műmellékletek és chromographiák fogják a mű becsét emelni.

— A „Keresztény katolikus egyházi énekeskönyv” című műből, mely orgonarész- és szövegrészre oszlik, most jelent meg a díszes kiállítású »Orgonakönyv« 3-ik füzeté 19 dallammal. Az orgonakönyv 10, havonkénti füzetben jelenik meg, mintegy 140 egyházi ének dallamával és orgonakiséréttel, köz- és utójátékokkal ellátva. Előfizetési ár mind a 10 füzetre 2 frt. A szövegek már teljesen megjelent, melynek előfizetési ára füze 50 kr, egyszerű kötésben 60 kr, vászonkötésben 90 kr, diszkötésben 1 frt 20 kr. Mindkét mű együttesen 2 frt 50 kr. Minden füzet bérmentve küldetik szét. Előfizetések legcélszerűbben postautalványon Nemesovits Antal zenetanárhoz Győrbe intézendők.

— A főt. lelkész urak figyelmébe! A „Jó pásztor” I. füzetét eddigi előfizetőinknek megküldvén: még közel 200 füzet maradt kezeink között; de az újabb megrendelések oly szép számmal érkeztek, hogy jelen évi folyamunk I. füzetéből ma már mindössze csak 37 példánnyal rendelkezünk. Ha tehát a 37 füzet felül decz. 1. napjáig még 60—70 új előfizető jelentkeznek: készek vagyunk az I. füzetet újra sajtó alá bocsájtani. E végből a rendes időtől eltérve, II. füzetünket deczember első napján adjuk sajtó alá, de azért 15-dikére okvetlenül meg fog jelenni. Előfizetőink szíves elnézéseért esedezünk. Az előfizetési díj: egész évre 4 frt., félévre 2 frt. Isten velünk! Komárom, 1884. nov. 15. Hajóssy Gy. Krizánt, hitszónok s a »Jó pásztor« szerkesztő kiadója.

MINDENFÉLE.

— Attól tartok, panaszkodik a kosztos diák háziasszonyának, hogy nem sokára nem fogok tanulhatni, mert nem látok.

— Azt hiszem, hogy az csak egy kis hülés lesz, hisz maga késő éjjig szokott lámpánál olvasgatni.

— Igen, de a húst már nem látom jól a tányéromon.

A kosztadó háziasszony megértette a czélzást s másnap nagyobb, de annál vékonyabb szeletekben adta föl kosztosainak a húst.

— Mily szerencse! kiálta a diák, visszakaptam szememvilágát! Ilyen jól még soha sem láttam!

— S miről veszi ezt észre? kérde a házi asszony.

— Miről? Arról, hogy ma már a tányért is meglátom a huson keresztül.

* * *

Egy asszony szemrehányást tesz férjének, ki egy aggastyán temetéséről nagyon későn jött haza, mert temetés után még sörözni is volt.

— Hisz tudod, felele a férj, zavarba nem jöve, hogy a szegény boldogult kilenczven éves volt; ilyen korban pedig nem szokott az ember nagyon gyorsan járni.

* * *

A vendéglőben.

Vendég: — Pincér! Ez a beefsteak olyan kemény, hogy lehetetlen beleharapni.

Pincér: — Igaza van uraságodnak, már hat vendég próbálkozott vele, az igaz már korosak, s egyik sem birt boldogulni; de ha uraságod továbbra is állandó vendégünk fog maradni, a jövő héten vagdalthus alakban fogjuk földadni ezt a darabot s akkor már ehetőbb lesz.

Szerkesztői üzenetek: »Az első hópehely« nem közölhető; nincs benne tartalom, sem költői hangulat; a versek pedig igen gyöngéek. — »A család érdeke« nem vált be. Nincs magva. Szerzője tud ennél jobbat írni.

Társulati Értesítő.

KIMUTATÁS

a Sz.-István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekről.

	frt.	kr.
H e v e s y József apcezi plébános.....	22	5
K o m m a n d i n g e r Kálmán köröshegyi pl.....	6	30
S z a k m á r y János nagymányai pléb.....	3	15
B a l á s Lajos váci karkáplány.....	50	—
S i p o s József alsóbagodi plébános.....	3	15
É d e r János esperes, derecskei plébános.....	18	90
R a d n a i Farkas nagyváradai püspöki titkár.....	283	50
L a j o s József, nagyhantosi plébános.....	31	—

A Szent-László-Társulat

1884. november 13-iki választmányi gyűlése.

A gyűlésen dr. Schlauch Lőrincz szatmári püspök ur ő excja elnökölt. A választmány tagjai szép számmal jelentek meg.

Dr. Balogh Sándor meleg szavakban adott kifejezést a választmány érzelmeinek azon legfelső kitüntetés felett, melyben ő Felsége a társulat nagyérdemű elnökét, dr. Schlauch Lőrincz szatmári püspök ur ő excját az egyház és közügyek terén szerzett bokros érdemei elismerésül az I. osztályu vaskorona-rend adományozása által részesítette. A választmány lelkes éljenzéssel csatlakozott a szónok által kifejezett üdvkivánatokhoz, melyekre elnök meghatva válaszolt, megköszönve a szeretet és ragaszkodás ezen nyilvánulását s biztosítva az egybegyűlteket, hogy valamint eddig úgy ezután is szíven fogja viselni a társulat érdekeit s kötelességének tekintendi ügyeinek előmozdításán a társulat s különösen a választmány tagjaival vállvetve közreműködni. Az elnök szavait lelkes éljenzéssel fogadta a választmány.

Fölolvastattott a magyar-csángó-egylet átirata, melyben fölszólítja a Szent-László-Társulatot arra nézve, hogy értesítene a csángó népnek vallási és iskolabeli szükségéről és ismertné meg egyszersmind azon utakkal és módokkal, melyeken és melyek legcélszerűbben istápolhatná ezen irányban az annyira elhagyott és elhanyagolt csángókat. A választmány örömmel fogadta a csángó-egyletnek ezen fölszólítását s késznek nyilatkozott e tekintetben, a társulat függetlenségének megóvása mellett, saját törekvéseinek és céljainak fokozottabb előmozdítására, a csángó-egylettel érintkezésbe lépni.

Bemutatott a brailai r. kath. plébános és iskolaigazgató f. évi szept. 16-án kelt levele, melyben jelentést tesz a választmányának a brailai iskola-ügy állásáról és előmeneteléről, hogy meggyőződést szerezhesen a társulat által nyújtott évi pénzsegély czélszerű fölhasználásáról. Az iskolát jobbadán magyar gyermekek látogatják, miután a katolikusok tulnyomó részét magyarok képezik. A mindennapi hitoktatáson kívül kielégítő képzést nyernek a magyar nyelvben is, névszerint írás-, olvasás-, nyelvtan- és hazai történelemben, mely tárgyakra hetenkint 12 óra van kiszabva. A tanító magyar, Nagy Ádám, ki 100 franknyi díjilletéket huz havonként. Az iskola négy osztályból áll. A magyar nyelven kívül, tekintettel a különböző nemzetiségekre, előadtnak még a német, francia, olasz és román nyelvek, nemkülönben szépírás, számtan, mértan, földrajz, természettan, világtörténelem és vonalrajzolás. A lefolyt tanévben 141 tanuló volt az iskolában, ezekből 49 magyar, 45 román, 26 német és olasz, 21 izraelita. Az iskolai zárvizsgálaton az osztrák-magyar konzul is jelen volt s annyira meg volt elégedve a vizsgálatok általános

de különösen a magyar nyelvben letett vizsga eredményével, hogy a legszorgalmasabb magyar fiúnak jatalomdíjat adott. A válaszmány örvendetes tudomásul vette a jelentést.

A váci káptalan kedveskedett a Szent-László-Társulatnak a »Specimen monographiae capituli Vaciensis« cz. mű egy példányával. A válaszmány köszönettel fogadta a becses ajándékot.

A titkár jelentette, miszerint Nicolni Alajos kegyesrendi áldozár, ki időközben elhunyt, 20 forinttal, s Dolenszky Imre tószegi plébános szintén 20 forinttal a társulat alapító tagjává lettek. Jelentette továbbá, miszerint néhai Szabó József főlész. püspök, esztergomi kanonok 200 frtot, néhai Forintos István veszprémi apát-kanonok 25 forintot, néhai Tarcsay József veszprémi egyházmegyei nyugalm. lelkész 10 forintot, néhai Kajdi Imre volt bicsérdi plébános 15 forintot, néhai Brassay József pléb. 10 forintot, néhai Holler József 20 forintot hagyományoztak a társulatnak.

A pénztári kimutatás szerint a társulat alapítványi vagyona készpénzben 8,765 frt 69 kr: értékpapirokban 39,550 frt. Rendelkezésre áll 4,397 frt 32 kr.

Megszavaztattak a következő adományok: a felsőiskolai r. kath. hitközségnek oltárépítési költségekre 50 frt; Pohorella r. kath. hitközségnek iskolafölszerelésre 100 frt; Fatamorta r. kath. csángó hitközségnek oltárfölszerelésre és fölszerelésre 50 frt; Pusztina r. kath. csángó hitközségnek harangátöntésre 30 frt; a szerajevói gyermekseminarium építési költségeire 100 frt; Busovác boszniai róm. kath. hitközségnek templomépítésre 100 frt; a bécsi mechitaristáknak missiói czélokra 100 frt; a drinápolyi róm. kath. bolgár missiónak 120 forintot.

A társulati szent Erzsébet-ünnepély, az ünnep nyolczadába eső vasárnapon, f. hó 23-dikán a szent-ferencziek belvárosi templomában reggeli 8 órakor tartandó szent misével fog megtartatni.

A közgyűlés folyó november hó 27-én fog a központi papnövelde disztermében megtartatni. A közgyűlést, mely 10 órakor veszi kezdetét, az egyetemi templomban 9 órakor tartandó szent mise fogja megelőzni.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Bogisich Mihály és Kürucz Antal válaszmányi tagok kérettek föl.

HIRDETÉSEK.

14 szent keresztuti állomás

olajfestményekben Führich tanár után olajnyomatban, 3 féle nagyságban vászonra huzva 14 góth aranyozott keretben (vagy tölgyfaszínűben), 14 fölttel, számokkal és keresztekkel teljesen kiállítva 38 frt — 55 frt — és 80 frt.

Mindenféle **Oltárképek** stilszerű keretben, **Bójtiképek**, **Transparens képek**, **Templomablakok**, **Testvérületi képek**, **Szentképek** mindenféle alakban s nagyságban szolidan és olcsón kiállítva.

St Lucas-Kunstanstalt, Bécs I. Pf 54.

(7-12)

Miseruhák és egyházi szerek

gyára.

Római katolikus rítusban.

Miseruhák, dalmatikák, pluviálék, albák, rochetek, zászlók, lobogók, Monstranzok, kelyhek, ciboriumok, füstölők, lámpák, gyertyatartók chinapróba-ezüstből,

Pontificale-eszközök

a leggazdagabb szereléseg.

ZAMBACH és GAVORA

Budapest, váci-utca 17. szám.

Ő Eminentiaja a bibornok Magyarország Herceg Primásának szállítója.

Megrendelések a legrövidebb idő alatt pontosan eszközöltetnek.

Nem tetsző tárgyak kicseréltetnek. 21-52

ZAMBACH J. BÉCS.

(2-26)

Ő eminenciája Magyarország bibornok hg-primása és a bécsi metropolita s káptalan szállítójának, Bécs, I. Stephansplatz, Nr. 5. Domherrnhof

van szerencsém jelenteni, miszerint

a műhimző intézet és az egyházi diszitmények gyára

tetemesen meg nagyobbított s saját házába lett áthelyezve.

A kiadások csökkenésével azon kellemes helyzetben vagyok, hogy mindennemű készitményeimet jelentékenyen olcsóbb árak mellett számíthatom; így például

misemondó ruhákat,

melyek ezelőtt 40 egész 45 frtba kerültek, ma már 30 egész 35 frt árban állithatom elő.

Uj képes árjegyzéket kívánatra pósta után azonnal bérmentve megküldhetem.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész-utca 13-dik szám.) — Felelős szerkesztő: **Agoston Antal**

Budapest, 1884. Nyomatott az Athenaeum r. társ. nyomdájában. (Ferencziek-tere Athenaeum-épület).